

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
UPIMAJI WA KITAIFA WA KIDATO CHA PILI
ELIMU YA DINI YA KIISLAMU

015

Muda: Saa 2:30

MAJIBU

Mwaka: 2021

Maelekezo

1. upimaji huu una sehemu A, B na C zenye jumla ya maswali **kumi**
2. Jibu maswali yote kwenye nafasi ulizopewa
3. Andika kwa kutumia kalamu ya wino wa **bluu** au **mweusi**

maktaba.tetea.org

1. Katika kipengele (i) – (x), chagua jibu sahihi kisha andika herufi yake katika kisanduku.

i) Nini kifanyike kuwasaidia Waislamu kuweza kutofautisha Hadithi sahihi na Hadithi za uongo?

A. Kuwahimiza Waislamu kuhifadhi Hadithi za Mtume (S.A.W).

B. Kusisitiza ufundishaji wa somo la Sayansi ya Hadithi.

C. Kuzingatia wanazuoni na vitendo vya Maswahaba (R.A).

D. Kuwahimiza kusoma historia ya kuzuka Hadithi za uongo.

Jibu: B. Kusisitiza ufundishaji wa somo la Sayansi ya Hadithi.

Sababu: Kusisitiza ufundishaji wa somo la Sayansi ya Hadithi husaidia kuelewa vigezo vya kutambua Hadithi sahihi na kutofautisha na za uongo. Chaguo A ni sahihi lakini ni sehemu ndogo ya ufundishaji wa Hadithi. Chaguo C na D hazizingatii njia ya kitaalamu ya kutambua Hadithi sahihi.

ii) Sentensi ipi kati ya zifuatazo inaonyesha tofauti kati ya Sunnah na Hadithi?

A. Sunnah zipo chache na Hadithi ni nyingi.

B. Hadithi ni vitendo na Sunnah ni nadharia.

C. Sunnah ni vitendo na Hadithi ni nadharia.

D. Hadithi ni lazima kufuata Sunnah ni hiari.

Jibu: A. Sunnah zipo chache na Hadithi ni nyingi.

Sababu: Sunnah ni vitendo vya Mtume vinavyofuatwa moja kwa moja, wakati Hadithi ni mapokezi ya matendo, maneno, au idhini za Mtume, ambayo ni mengi zaidi. Chaguo B na C zinachanganya maana ya Sunnah na Hadithi, na D si sahihi kwa sababu Hadithi si lazima kufuatwa na Sunnah ni sehemu ya sharia.

iii) Jambo gani kati ya haya linamaanisha Sunnah kivitendo?

A. Kuoja chakula kidogo.

B. Kuwapenda jamaa zako.

C. Kuuza dawa za Kiarabu.

D. Kuvaa kanzu siku zote.

Jibu: D. Kuvaa kanzu siku zote.

Sababu: Sunnah kivitendo inahusu tabia au matendo yaliyopendekezwa na Mtume. Kuvaa kanzu ni tabia ya Mtume, tofauti na A na B, ambazo ni za kimaadili tu. C haijaungwa mkono na mafundisho ya Sunnah moja kwa moja.

iv) Kuna aina ngapi za Hadithi kutokana na kigezo cha umaarufu?

A. Mbili

B. Nne

C. Tatu

D. Tano

Jibu: C. Tatu.

Sababu: Aina kuu za Hadithi kutokana na umaarufu ni Mutawatir, Mashhur, na Ahad. Chaguo A, B, na D si sahihi kwa sababu hazilingani na mgawanyo wa kiutafiti wa Hadithi.

v) Ni sifa gani inamtambulisha mtu mwenye nguvu kwa mujibu wa Hadithi ya Mtume (S.A.W)?

A. Mwenye kudumu na ibada ya funga.

B. Mwenye uwezo wa kupigana Jihadi.

C. Mwenye kuvumilia wakati wa shida.

D. Mwenye subira wakati wa hasira.

Jibu: D. Mwenye subira wakati wa hasira.

Sababu: Mtume alitaja kuwa mwenye nguvu ni yule anayejizuia wakati wa hasira. Chaguo A, B, na C zinaonyesha tabia njema, lakini haziendani na maelezo ya Hadithi hii mahsusi.

vi) Kazi kubwa ya uandishi wa Hadithi iliyoonekana katika kipindi cha Maswahaba ni

A. Al Qatadaya

B. Al Muwatta

C. Sahihi Bukhari

D. Sahihi Muslim

Jibu: B. Al Muwatta.

Sababu: Al Muwatta kiliandikwa na Imam Malik katika kipindi cha wafuasi wa Maswahaba. Chaguo A, C, na D zinahusiana na vitabu vya Hadithi vya nyakati za baadaye.

vii) Miongoni mwa kesi zilizoonyesha umuhimu wa kuhifadhiwa Hadithi mapema baada ya kufariki Mtume (S.A.W) ni pamoja na:

A. Kuibuka kwa Mitume wa uongo.

B. Sehemu ya kuzikwa Mtume (S.A.W).

C. Usimamizi wa familia ya Mtume (S.A.W).

D. Kuhamishwa kwa makao makuu ya Kiislamu.

Jibu: A. Kuibuka kwa Mitume wa uongo.

Sababu: Baada ya kufariki kwa Mtume (S.A.W), kulikuwa na changamoto ya Mitume wa uongo waliotaka kupotosha dini ya Kiislamu. Hili liliweka umuhimu wa kuhifadhi Hadithi sahihi ili kulinda dini. Chaguo B na C ni matukio ya kihistoria yasiyohusiana na uongozi wa Hadithi, na D si sababu ya kihistoria ya kuhifadhi Hadithi.

viii) Ipi kati ya hizi zifuatazo ni sifa kubwa ya Hadithi inayoitofautisha na Qur'an?

A. Hadithi zilishuka mwanzo kabla ya Qur'an.

B. Hadithi za Mtume zimeandikwa sana kuliko Qur'an.

C. Ujumbe wa Qur'an ndio unaofanana na Hadithi.

D. Ujumbe wa Hadithi ndio unaofanana Qur'an.

Jibu: C. Ujumbe wa Qur'an ndio unaofanana na Hadithi.

Sababu: Qur'an ni maneno ya Mwenyezi Mungu, na Hadithi inachukua maelezo ya kina au maelekezo zaidi kutoka kwa Mtume. Chaguo A na B hazina msingi wa kihistoria, na D si sahihi kwa sababu Qur'an ndiyo chanzo cha asili.

ix) Ikitokea isnad imekatika inasababisba kutokea aina gani ya Hadithi?

A. Maudhuu

B. Hassan

C. Dhaifu

D. Ahad

Jibu: C. Dhaifu.

Sababu: Hadithi yenye isnad iliyokatika inakosa mlolongo wa wapokezi, hivyo kuifanya iwe dhaifu. Chaguo A inahusu Hadithi ya uongo, B inahusu Hadithi ya kiwango cha wastani, na D ni aina tofauti ya Hadithi.

x) Ni istilahi gani hutumika kubainisha aina ya Hadithi iliyoiijengwa na maneno ya Mtume (S.A.W) mwenyewe kutokana na ilham?

A. Ash Sharif

B. Mutawatir

C. An Nabawiyy

D. Qudsiyy

Jibu: D. Qudsiyy.

Sababu: Hadithi Qudsiyy ni aina ya Hadithi ambayo maneno ni ya Mtume lakini ujumbe unatoka kwa Mwenyezi Mungu kupitia ilham. Chaguo A, B, na C hazihusiani na maana hii.

2. Oanisha sentensi katika Orodha A na maneno katika Orodha B kisha jaza herufi yake katika jedwali uliloyepewa.

Orodha A

(i) Hisia za kimaumbile zinazomuongoza mja kutambua uwepo wa Mwenyezi Mungu.

(ii) Viumbe wa kiroho wasio na miili wala matashi ya kimaumbile.

(iii) Kurasa zenye maandishi alizopewa Nabii Ibrahim (A.S) kuongoza watu wake.

(iv) Elimu ya ujenzi inayomuwezesha mtu kusanifu na kusimamia majengo ya makazi na ibada.

(v) Watu miongoni mwa wanaume walioteuliwa na Mwenyezi Mungu (S.W) ili wafikishe ujumbe wake kwa wengine.

(vi) Ujumbe wa Mwenyezi Mungu uliotufikia kwa njia ya ilhamu, nyuma ya pazia, Malaika, ndoto za kweli na maandiko.

(vii) Utaratibu wa maisha ambao wafuasi wake wanajitenga na harakati za kumletea mwanadamu maendeleo ya hapa duniani.

(viii) Kukubali kuwepo Allah (S.W), Malaika wake, siku ya kيامa pamoja na Pepo na Moto.

(ix) Ibada unayofanya ili watu katika jamii wajue na kukuheshimu.

(x) Kumpa kiumbe sifa anazostahiki Mwenyezi Mungu (S.W) pekee.

Orodha B

A. Muislamu

B. Kuamini ghaibu

C. Ri'a

D. Utawa

E. Wahyi

F. Ushirikina

G. Allah (S.W)

H. Washirikina

I. Faradh Ain

J. Mitume
K. Fitrah
L. Elimu
M. Faradh Kifaya
N. Suhufi
O. Malaika

Majibu
Orodha A:

- i) K
- ii) O
- iii) N
- iv) L
- v) J
- vi) E
- vii) D
- viii) B
- ix) C
- x) F

3. Andika KWELI kama sentensi ni sahihi au SI KWELI ikiwa sentensi si sahihi katika nafasi iliyoachwa wazi.

- (i) Kuamini Malaika kuna athari katika tabia na mwenendo wa mja KWELI
- (ii) Idadi ya vitabu vyote alivyoivishusha Mwenyezi Mungu (S.W) haijulikani SI KWELI
- (iii) Miongoni mwa sifa za Mitume ni kuwa na elimu ya hali ya juu kuliko watu wote wa enzi zao KWELI
- (iv) Kuamini siku ya mwisho ni tofauti na kuamini maisha baada ya kufa SI KWELI
- (v) Anaamini Qadar hapaswi kujishughulisha sana kwa kuwa anajua kila kitu kimepangwa SI KWELI
- (vi) Uislamu unakubali kuwa jamii nyingi za kifalme zina watu wenye dini na watu wasio kuwa na dini SI KWELI
- (vii) Iqtisaad, uchumi, utamaduni na hata siasa yote hayo ni katika dini KWELI
- (viii) Hapa duniani kuna dini mbili tu, ya Ukristo na Uislamu SI KWELI
- (ix) Kila mtu duniani ana Mungu anayemuamini na kumfuata SI KWELI
- (x) Kuna maisha ya Bar-zakh na Maisha ya Kaburini baada ya mwanadamu kufariki KWELI

4. Kwa kutumia maneno uliyopewa katika kisanduku, chagua jibu sahihi ili kujaza nafasi zilizowazi katika vipengele (a) – (j).

Maneno yaliyotolewa:

Ushirikina, Makkah, Zam-zam, Al-Ka’bah, Hijaz, Baytul Atiq, Jahiliyya, Madinah, Ismail (A.S), Ukristo, Jeddah, Ummul-Qura, Baytul Maqdis, Abu Talib, Jabal Hira

a) Zama ambazo watu wa Arabuni na sehemu nyingine walikuwa wakiishi kwa kufuata matashi yao kinyume na mwongozo wa Allah (S.W) ni

Jibu: Jahiliyya

b) Kabla ya kuitwa Saudi Arabia nchi aliyozaliwa Mtume (S.A.W) ilikuwa inajulikana kwa jina ...

Jibu: Hijaz

c) Mji ulioanzishwa na Nabii Ibrahim (A.S) na familia yake kwa amri ya Allah (S.W) unajulikana kwa jina la

Jibu: Makkah

d) Kabla ya kuja Uislamu Waarabu na watu wa sehemu zingine duniani walizama katika dini ya

Jibu: Ushirikina

e) Kutokana na ukongwe wa nyumba ya kwanza ya ibada iliyoiijengwa na Nabii Ibrahim (A.S) nyumba hiyo imeitwa kwa jina la

Jibu: Al-Ka'bah

f) Mwanzo wa kuka kwa mji wa Bakkah kwa kiasi kikubwa kulichangiwa na kuwepo kwa

Jibu: Zam-zam

g) Mji wa Makkah umekuwa mtukufu kwa sababu ya

Jibu: Al-Ka'bah

h) Kutokana na utukufu wake Mji wa Makkah umetajwa katika Qur'an kwa jina la

Jibu: Ummul-Qura

i) Uelekeo (kibla) wa kwanza wa ibada za Waislamu ulikuwa

Jibu: Baytul Maqdis

j) Kiongozi wa kwanza wa mji wa Makkah ambaye ni kati ya mababu wa Mtume (S.A.W) ni

Jibu: Abu Talib

5. a) Pangilia muhtasari wa historia ya kushuka Qur'an katika mtiririko wenye kuleta mantiki.

(i) Akiwa pangoni Hira akikuta mlima Nur usiku wa mwezi wa Ramadhani Allah akamletea aya tano za Suratul Alaq.

(ii) Safari hii ndefu iliyochukua miaka 23 ikahitimishwa katika Hijjatul Wada' pale Allah (S.W) alipoutabainisha wahyi wake katika aya tatu za Surat Maida.

(iii) Muda mwingi katika maisha yake alikuwa akijitenga na kutafakari hali ya maisha inayomzunguka.

(iv) Alikuwa na umri wa miaka 40 wakati Allah (S.W) alipompa ilhamu ya kumwandaa kuwa Mtume (S.A.W).

(v) Katika hali hiyo Allah (S.W) akamtuma Malaika Jibril (A.S) kwenda kumfunza nini anapaswa kufanya ili kuuongoza ummah.

Majibu

1: iii

2: iv

3: v

4: i

5: ii

b) Panga katika mtiririko sahihi maamrisha ya Allah (S.W) kwa Mtume (S.A.W) na Waislamu kwa ujumla juu ya kutafuta elimu mbalimbali. Andika namba ya sentensi katika jedwali.

(i) Aliyemuumba mwanadamu kwa pande la damu.

(ii) Soma kwa jina la Mola wako aliyekuumba.

(iii) Soma na Mola wako ni mkarimu mno.

(iv) Ambaye amefundisha mwanadamu kwa kalamu.

(v) Amefundisha mwanadamu mambo mengi aliyokuwa hayajui.

Majibu

1: ii

2: i

3: iv

4: v

5: iii

6. Jibu maswali yote kwa ufupi.

a) "Uislamu umejengwa juu ya nguzo tano." Nini maana ya kauli hiyo ya Mtume (S.A.W)?

Kauli hii inamaanisha kuwa Uislamu unategemea misingi mitano muhimu ambayo kila Muislamu anapaswa kutekeleza ili kuonyesha utiifu wake kwa Allah (S.W). Nguzo hizi tano ni msingi wa imani na ibada za Kiislamu, na zinajumuisha: kutamka Shahada mbili, kusimamisha Swala, kutoa Zakat, kufunga mwezi wa Ramadhani, na kuhiji katika Nyumba ya Allah kwa wale wanaoweza. Kutekeleza nguzo hizi ni uthibitisho wa kiimani wa kumfuata Allah na Mtume wake.

b) Taja makusudio ya kutekeleza nguzo zifuatazo za Uislamu:

i) Kutamka Shahada mbili.

- Shahada mbili ni uthibitisho wa imani na ushahidi wa kuingia katika Uislamu. Inasisitiza kuwa hakuna mungu apasaye kuabudiwa isipokuwa Allah, na kwamba Muhammad (S.A.W) ni Mtume wake. Kutamka Shahada kunamaanisha kuonyesha utiifu wa kweli kwa Allah na kufuata njia ya Mtume.

ii) Kusimamisha Swala.

- Kusimamisha Swala ni njia ya kuwasiliana na Allah, kujitakasa kiroho, na kupata mafunzo ya kujitawala na nidhamu. Swala huleta mshikamano wa kijamii na kumkumbusha muumini juu ya majukumu yake kwa Allah na wanadamu.

iii) Kutoa Zakat.

- Kutoa Zakat kunalenga kupunguza tofauti za kijamii kwa kusaidia masikini na wanyonge. Ni tendo la kiroho na kijamii ambalo linahakikisha kuwa mali ya muumini inasafishwa na baraka zinapatikana kwa kutoa sehemu ya mali kwa waliohitaji.

iv) Kufunga mwezi wa Ramadhani.

- Kufunga mwezi wa Ramadhani kunalenga kumfundisha Muislamu subira, uvumilivu, na kumkumbusha juu ya umuhimu wa kuwajali masikini. Ni ibada ya kujitakasa kimwili na kiroho huku ikiimarisha uhusiano wa mja na Allah.

c) Eleza dhana zifuatazo kwa kuzingatia Fiqh ya Swala:

i) Sijidat Sah-wi.

- Sijidat Sah-wi ni sijida inayoswaliwa mwishoni mwa Swala kwa ajili ya kurekebisha makosa madogo yaliyotokea wakati wa Swala, kama vile kusahau aya au rakaa.

ii) Sijidat Tilawat.

- Sijidat Tilawat ni sijida inayotekelezwa baada ya kusoma au kusikia aya za Qur'an zinazohitaji sajda. Hii ni ishara ya unyenyekevu na utiifu kwa Allah (S.W).

d) Bainisha kiwango cha Nisab cha mali zifuatazo katika utoaji Zakat:

i) Mali ya kuokota.

- Kiwango cha Nisab kwa mali ya kuokota ni kiasi sawa na dhahabu yenye uzito wa gramu 85 au fedha yenye uzito wa gramu 595.

ii) Mbuzi.

- Zakat hutolewa ikiwa mbuzi wanaofugwa wanazidi 40, ambapo mmoja hutolewa kama Zakat kwa mbuzi 40 hadi 120.

iii) Dhahabu na vito.

- Nisab ya dhahabu ni gramu 85 na vito vingine huchukuliwa kwa thamani yao inayolingana na dhahabu au fedha.

iv) Punda.

- Punda hawana Zakat maalum, isipokuwa wanapotumika kibiashara, basi thamani yao huhesabiwa kwa kiwango cha mali ya biashara.

e) Kwa sababu gani mwezi wa Ramadhani umetukuzwa katika Uislamu? Toa hoja mbili.

- Mwezi wa Ramadhani umetukuzwa kwa sababu Qur'an iliteremshwa ndani ya mwezi huu kama mwongozo kwa wanadamu.

- Ni mwezi wa rehema, baraka, na msamaha, ambapo waumini wanapata fursa ya kujitakasa kimwili na kiroho kupitia funga na ibada nyingine.

7. Fafanua sifa tano za mavazi yanayokubalika kwa kijana wa Kiislamu aliye balegh.

Mavazi yanayokubalika kwa kijana wa Kiislamu aliye balegh ni yale yanayozingatia maadili ya Kiislamu na yanayoendana na mafundisho ya Qur'an na Hadithi. Sifa ya kwanza ni kwamba mavazi hayo lazima yasitiri mwili kikamilifu. Kwa wanaume, sehemu zinazopaswa kufunikwa ni kuanzia kitovu hadi magoti, na kwa wanawake, mwili mzima isipokuwa uso na viganja vya mikono. Hii inalenga kuhifadhi heshima na maadili.

Pili, mavazi yanapaswa kuwa safi na yasiyo na najisi. Uislamu unasisitiza usafi wa mwili na mavazi kwa ajili ya ibada na maisha ya kila siku. Mavazi yenye uchafu au najisi hayakubaliki, hasa wakati wa kuswali na kufanya ibada nyingine.

Tatu, mavazi hayapaswi kuwa ya kubana au kufichua maumbo ya mwili. Hii inahusu mavazi yanayoonyesha unyenyekevu na kujiheshimu mbele ya jamii na Mwenyezi Mungu. Mavazi ya kubana yanapunguza lengo la kusitiri mwili na yanaweza kuvutia hisia zisizofaa.

Nne, mavazi hayapaswi kuwa ya anasa au ya kuonyesha majivuno. Uislamu unakataza uvaaji wa mavazi ya kifahari kwa lengo la kujionyesha au kudharau wengine. Lengo la mavazi ni kufanikisha unyenyekevu na usawa miongoni mwa Waislamu.

Tano, mavazi hayapaswi kufanana na yale ya jinsia nyingine au ya watu wa dini nyingine. Mtume (S.A.W) alikataza wanaume kuvaa mavazi ya kike na wanawake kuvaa mavazi ya kiume. Hili linahakikisha tofauti za kijinsia na heshima ya Kiislamu inahifadhiwa.

Kwa kumalizia, mavazi yanayokubalika kwa kijana wa Kiislamu aliye balegh yanazingatia kusitiri mwili, usafi, unyenyekevu, na kutofautisha utambulisho wa Kiislamu. Mavazi haya ni sehemu muhimu ya maadili ya Kiislamu na yanachangia kuimarisha utambulisho wa Kiislamu wa kijana katika jamii.